ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 24.5.2023
COM(2023) 612 final

Σύσταση για

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2023 της Ιταλίας και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας 2023 της Ιταλίας

{SWD(2023) 612 final}

Σύσταση για

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2023 της Ιταλίας και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας 2023 της Ιταλίας

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών[1], και ιδίως το άρθρο 5 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών[2], και ιδίως το άρθρο 6 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της επιτροπής απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου[3], με τον οποίο θεσπίστηκε ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, άρχισε να ισχύει στις 19 Φεβρουαρίου 2021. Ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας παρέχει χρηματοδοτική στήριξη στα κράτη μέλη για την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, η οποία συνεπάγεται δημοσιονομική ώθηση χρηματοδοτούμενη από την ΕΕ. Σύμφωνα με τις προτεραιότητες του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, συμβάλλει στην οικονομική και κοινωνική ανάκαμψη και στην υλοποίηση βιώσιμων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, ιδίως για να προωθήσει την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και να καταστήσει τις οικονομίες των κρατών μελών πιο ανθεκτικές. Συμβάλλει επίσης στην ενίσχυση των δημόσιων οικονομικών και στην τόνωση της ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, στη βελτίωση της εδαφικής συνοχής εντός της ΕΕ και στη στήριξη της συνεχιζόμενης εφαρμογής του

[1] ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

[2] ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25.

[3] Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 17).

ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Η μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά ανά κράτος μέλος στο πλαίσιο του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας επικαιροποιήθηκε στις 30 Ιουνίου 2022, σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

(2) Στις 22 Νοεμβρίου 2022, η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια έρευνα για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2023[4], η οποία σηματοδότησε την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου 2023 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Στις 23 Μαρτίου 2023, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε τις προτεραιότητες της έρευνας με βάση τις τέσσερις παραμέτρους της ανταγωνιστικής βιωσιμότητας. Στις 22 Νοεμβρίου 2022, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης 2023, στην οποία η Ιταλία συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών που μπορεί να αντιμετωπίζουν ή ενδέχεται να αντιμετωπίσουν ανισορροπίες και για τα οποία απαιτείται εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Στις 14 Δεκεμβρίου 2022, η Επιτροπή ενέκρινε γνώμη σχετικά με το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος 2023 της Ιταλίας. Στις 22 Νοεμβρίου 2022, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ, η οποία εκδόθηκε από το Συμβούλιο στις 16 Μαΐου 2023, καθώς και την πρόταση σχετικά με την κοινή έκθεση για την απασχόληση 2023 όπου αναλύεται η εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση και των αρχών του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, η οποία εγκρίθηκε από το Συμβούλιο στις 13 Μαρτίου 2023.

(3) Μολονότι οι οικονομίες της ΕΕ επιδεικνύουν αξιοσημείωτη ανθεκτικότητα, το γεωπολιτικό πλαίσιο εξακολουθεί να έχει αρνητικές επιπτώσεις. Ενόσω η ΕΕ παραμένει σταθερά στο πλευρό της Ουκρανίας, το θεματολόγιο οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής της ΕΕ επικεντρώνεται στη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων των ενεργειακών κλυδωνισμών τόσο στα ευάλωτα νοικοκυριά όσο και στις επιχειρήσεις βραχυπρόθεσμα, καθώς και στη συνέχιση των προσπαθειών για την επίτευξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, τη στήριξη της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης, τη διασφάλιση της μακροοικονομικής σταθερότητας και την αύξηση της ανθεκτικότητας μεσοπρόθεσμα. Επικεντρώνεται επίσης σε μεγάλο βαθμό στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της παραγωγικότητας της ΕΕ.

(4) Την 1η Φεβρουαρίου 2023, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με τίτλο *Βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας για την εποχή των μηδενικών καθαρών εκπομπών*[5] με σκοπό την τόνωση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας των μηδενικών καθαρών εκπομπών της ΕΕ και τη στήριξη της ταχείας μετάβασης στην κλιματική ουδετερότητα. Το σχέδιο συμπληρώνει τις συνεχιζόμενες προσπάθειες στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και του REPowerEU. Στόχος του είναι να παράσχει ένα πιο υποστηρικτικό περιβάλλον για την κλιμάκωση της ενωσιακής παραγωγικής ικανότητας όσον αφορά τις τεχνολογίες και τα προϊόντα μηδενικών καθαρών εκπομπών που απαιτούνται για την επίτευξη των φιλόδοξων στόχων της ΕΕ για το κλίμα, καθώς και για τη διασφάλιση της πρόσβασης σε σχετικές κρίσιμες πρώτες ύλες, μεταξύ άλλων με τη διαφοροποίηση της προμήθειας, την κατάλληλη αξιοποίηση των γεωλογικών πόρων στα κράτη μέλη και τη μεγιστοποίηση της ανακύκλωσης των πρώτων υλών. Το σχέδιο βασίζεται σε τέσσερις πυλώνες: προβλέψιμο και απλουστευμένο ρυθμιστικό περιβάλλον, επιτάχυνση της πρόσβασης σε χρηματοδότηση, βελτίωση των δεξιοτήτων και ανοικτό εμπόριο για ανθεκτικές

[4] COM(2022) 780 final.
[5] COM(2023) 62 final.

αλυσίδες εφοδιασμού. Στις 16 Μαρτίου 2023, η Επιτροπή εξέδωσε επίσης ανακοίνωση με τίτλο *Μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της ΕΕ: προοπτικές μετά το 2030*[6], διαρθρωμένη με βάση εννέα αλληλοενισχυόμενους κινητήριους μοχλούς, με στόχο να καταβληθούν προσπάθειες για ένα κανονιστικό πλαίσιο που θα ενισχύει την ανάπτυξη. Η ανακοίνωση καθορίζει προτεραιότητες πολιτικής που αποσκοπούν στην ενεργό εξασφάλιση διαρθρωτικών βελτιώσεων, καλά εστιασμένων επενδύσεων και κανονιστικών μέτρων για τη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της ΕΕ και των κρατών μελών της. Οι παρακάτω συστάσεις συμβάλλουν στην υλοποίηση αυτών των προτεραιοτήτων.

(5) Το 2023 το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών εξακολουθεί να εξελίσσεται σύμφωνα με την εφαρμογή του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Η πλήρης εφαρμογή των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας εξακολουθεί να είναι απαραίτητη για την υλοποίηση των προτεραιοτήτων πολιτικής στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, δεδομένου ότι τα σχέδια αφορούν το σύνολο ή σημαντικό υποσύνολο των σχετικών ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν τα προηγούμενα έτη. Οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις των ετών 2019, 2020 και 2022 παραμένουν εξίσου συναφείς και για τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας που αναθεωρούνται, επικαιροποιούνται ή τροποποιούνται σύμφωνα με τα άρθρα 14, 18 και 21 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

(6) Ο κανονισμός REPowerEU[7], που εκδόθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2023, αποσκοπεί στην ταχεία σταδιακή κατάργηση της εξάρτησης της ΕΕ από τις εισαγωγές ρωσικών ορυκτών καυσίμων. Θα συμβάλει στην ενεργειακή ασφάλεια και στη διαφοροποίηση του ενεργειακού εφοδιασμού της ΕΕ, ενώ παράλληλα θα αυξήσει την αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τις ικανότητες αποθήκευσης ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση. Ο κανονισμός επιτρέπει στα κράτη μέλη να προσθέσουν νέο κεφάλαιο για το REPowerEU στα εθνικά τους σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, με στόχο τη χρηματοδότηση καίριων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που θα συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων του REPowerEU. Θα συμβάλουν επίσης στην τόνωση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας των μηδενικών καθαρών εκπομπών της ΕΕ, όπως περιγράφεται στο βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας για την εποχή των μηδενικών καθαρών εκπομπών, καθώς και στην υλοποίηση των ειδικών ανά χώρα συστάσεων σχετικά με την ενέργεια οι οποίες εκδόθηκαν για τα κράτη μέλη το 2022 και, κατά περίπτωση, το 2023. Με τον κανονισμό REPowerEU θεσπίζεται νέα κατηγορία μη επιστρεπτέας χρηματοδοτικής στήριξης, η οποία διατίθεται στα κράτη μέλη για τη χρηματοδότηση νέων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων σχετικά με την ενέργεια στο πλαίσιο των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητάς τους.

(7) Στις 8 Μαρτίου 2023, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με την οποία παρέχει κατευθύνσεις δημοσιονομικής πολιτικής για το 2024. Αποσκοπεί στη στήριξη της προετοιμασίας των προγραμμάτων σταθερότητας και σύγκλισης των κρατών μελών και, ως εκ τούτου, στην ενίσχυση του συντονισμού των πολιτικών[8]. Η Επιτροπή υπενθύμισε ότι η γενική ρήτρα διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης

---

6 COM(2023) 168 final.

7 Κανονισμός (ΕΕ) 2023/435 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Φεβρουαρίου 2023, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 όσον αφορά τα κεφάλαια για το REPowerEU στα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) 2021/1060 και (ΕΕ) 2021/1755 και της οδηγίας 2003/87/ΕΚ (ΕΕ L 63 της 28.2.2023, σ. 1).

8 COM(2023) 141 final.

θα απενεργοποιηθεί στα τέλη του 2023. Ζήτησε την ανάληψη δημοσιονομικών πολιτικών κατά την περίοδο 2023-2024 οι οποίες θα διασφαλίσουν τη μεσοπρόθεσμη βιωσιμότητα του χρέους και θα αυξήσουν τη δυνητική ανάπτυξη με βιώσιμο τρόπο. Τα κράτη μέλη κλήθηκαν να προσδιορίσουν στα οικεία προγράμματα σταθερότητας και σύγκλισης 2023 τον τρόπο με τον οποίο τα δημοσιονομικά τους σχέδια θα διασφαλίσουν την τήρηση της τιμής αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ για το έλλειμμα, καθώς και την εύλογη και συνεχή μείωση του χρέους, ή τη διατήρηση του χρέους σε συνετά επίπεδα, μεσοπρόθεσμα. Η Επιτροπή κάλεσε τα κράτη μέλη να καταργήσουν σταδιακά τα εθνικά δημοσιονομικά μέτρα που θέσπισαν για την προστασία των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων από τους κλυδωνισμούς των τιμών της ενέργειας, αρχίζοντας από τα λιγότερο στοχευμένα. Επισήμανε ότι, εάν τα μέτρα στήριξης χρειαστεί να παραταθούν λόγω νέων πιέσεων στις τιμές της ενέργειας, τα κράτη μέλη θα πρέπει να στοχοθετήσουν τα μέτρα τους πολύ καλύτερα απ' ό,τι στο παρελθόν προς όφελος των ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων. Η Επιτροπή πρότεινε οι δημοσιονομικές συστάσεις να ποσοτικοποιηθούν, να διαφοροποιηθούν και να διατυπωθούν με βάση τις καθαρές πρωτογενείς δαπάνες, όπως προτείνεται στην ανακοίνωσή της σχετικά με τις κατευθύνσεις για τη μεταρρύθμιση του πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ[9]. Συνέστησε σε όλα τα κράτη μέλη να συνεχίσουν να προστατεύουν τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις και να διασφαλίσουν την αποτελεσματική χρήση των κονδυλίων του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλων ταμείων της ΕΕ, ιδίως υπό το πρίσμα της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης και των στόχων ανθεκτικότητας. Η Επιτροπή επισήμανε ότι θα προτείνει στο Συμβούλιο να κινήσει διαδικασίες υπερβολικού ελλείμματος στη βάση του ελλείμματος την άνοιξη του 2024, βάσει των απολογιστικών στοιχείων του 2023, σύμφωνα με τις ισχύουσες νομικές διατάξεις.

(8) Στις 26 Απριλίου 2023, η Επιτροπή υπέβαλε νομοθετικές προτάσεις για την εφαρμογή συνολικής μεταρρύθμισης των κανόνων οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ. Κεντρικός στόχος των προτάσεων είναι η ενίσχυση της βιωσιμότητας του δημόσιου χρέους και η προώθηση της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης σε όλα τα κράτη μέλη μέσω μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων. Σκοπός των προτάσεων είναι να παράσχουν στα κράτη μέλη τη δυνατότητα μεγαλύτερου ελέγχου στην κατάρτιση των μεσοπρόθεσμων σχεδίων τους, προβλέποντας παράλληλα ένα αυστηρότερο καθεστώς επιβολής για να διασφαλίσουν ότι τα κράτη μέλη εκπληρώνουν τις δεσμεύσεις που έχουν αναλάβει στο πλαίσιο των μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών-διαρθρωτικών σχεδίων τους. Στόχος είναι να ολοκληρωθεί το νομοθετικό έργο το 2023.

(9) Στις 30 Απριλίου 2021, η Ιταλία υπέβαλε στην Επιτροπή το οικείο εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241. Δυνάμει του άρθρου 19 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, η Επιτροπή αξιολόγησε τη συνάφεια, την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα και τη συνοχή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές αξιολόγησης του παραρτήματος V του εν λόγω κανονισμού. Στις 13 Ιουλίου 2021, το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφασή του σχετικά με την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Ιταλίας[10]. Η αποδέσμευση των δόσεων εξαρτάται από απόφαση της Επιτροπής, η οποία

[9] COM(2022) 583 final.

[10] Εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2021, για την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Ιταλίας (ST 10160/21· ST 10160/21 ADD 1· ST 10160/21 ADD 1 REV 1· ST 10160/21 ADD 1 REV 2· ST 10160/21 ADD 1 REV 2 COR 1).

λαμβάνεται σύμφωνα με το άρθρο 24 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, ότι η Ιταλία έχει εκπληρώσει ικανοποιητικά τα σχετικά ορόσημα και τους στόχους που έχουν καθοριστεί στην εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου. Η ικανοποιητική εκπλήρωση προϋποθέτει ότι η επίτευξη των προηγούμενων οροσήμων και στόχων δεν έχει αναιρεθεί.

(10) Στις 2 Μαΐου 2023, η Ιταλία υπέβαλε το οικείο εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2023 και το οικείο πρόγραμμα σταθερότητας 2023, σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97. Τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν από κοινού για να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους. Σύμφωνα με το άρθρο 27 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2023 αποτυπώνει επίσης την εξαμηνιαία έκθεση της Ιταλίας σχετικά με την πρόοδο που έχει σημειωθεί όσον αφορά την επίτευξη του οικείου σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

(11) Στις 24 Μαΐου 2023, η Επιτροπή δημοσίευσε την έκθεση χώρας 2023 για την Ιταλία[11]. Αξιολόγησε την πρόοδο της Ιταλίας όσον αφορά την εφαρμογή των σχετικών ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο μεταξύ 2019 και 2022 και προέβη σε απολογισμό της εφαρμογής του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Ιταλίας. Με βάση την ανάλυση αυτή, η έκθεση χώρας εντόπισε κενά σε σχέση με τις προκλήσεις που δεν περιλαμβάνονται, ή περιλαμβάνονται μόνο εν μέρει, στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, καθώς και νέες και αναδυόμενες προκλήσεις. Αξιολόγησε επίσης την πρόοδο της Ιταλίας όσον αφορά την υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και την επίτευξη των πρωταρχικών στόχων της ΕΕ για την απασχόληση, τις δεξιότητες και τη μείωση της φτώχειας, καθώς και την πρόοδο όσον αφορά την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών.

(12) Η Επιτροπή διενήργησε εμπεριστατωμένη επισκόπηση βάσει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 για την Ιταλία και δημοσίευσε τα αποτελέσματά της στις 24 Μαΐου 2023[12]. Κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Ιταλία αντιμετωπίζει υπερβολικές μακροοικονομικές ανισορροπίες. Ειδικότερα, παρότι έχουν σημειωθεί ορισμένες βελτιώσεις, εξακολουθούν να υπάρχουν ευπάθειες που σχετίζονται με το υψηλό δημόσιο χρέος και τη χαμηλή αύξηση της παραγωγικότητας, σε ένα πλαίσιο εύθραυστης αγοράς εργασίας και ορισμένων αδυναμιών στις χρηματοπιστωτικές αγορές, οι οποίες έχουν διασυνοριακό αντίκτυπο. Οι μακροχρόνιες ευπάθειες της Ιταλίας έχουν υποχωρήσει κάπως τα τελευταία χρόνια, ωστόσο εξακολουθούν να είναι σημαντικές και δεν αναμένεται να εξομαλυνθούν γρήγορα. Η συνεχιζόμενη χαμηλή αύξηση της παραγωγικότητας αποτέλεσε βασικό παράγοντα που συνέβαλε στην παρατεταμένη ασθενή οικονομική ανάπτυξη της Ιταλίας, η οποία επιβραδύνει την απομόχλευση του δημόσιου χρέους, περιορίζει τις ευκαιρίες απασχόλησης και επηρεάζει τους ισολογισμούς των τραπεζών. Ο δείκτης του δημόσιου χρέους σημείωσε περαιτέρω μείωση το 2022, όπως επίσης και η οικονομική ανάκαμψη. Ωστόσο, παραμένει σε υψηλά επίπεδα και συνιστά μείζονα πρόκληση για τη δημοσιονομική βιωσιμότητα. Ο δείκτης δημόσιου χρέους προβλέπεται να μειωθεί περαιτέρω έως το 2024, αλλά να αυξηθεί μεσοπρόθεσμα ελλείψει μέτρων εξυγίανσης. Η κυβέρνηση έχει εφαρμόσει περαιτέρω μέτρα για τη στήριξη της ανθεκτικότητας του χρηματοπιστωτικού τομέα και τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια έχουν μειωθεί σημαντικά, ωστόσο συνεχίζεται η σημαντική έκθεση των τραπεζών σε κρατικό

[11] SWD(2023) 612 final.

[12] SWD(2023) 634 final.

κίνδυνο. Έχει σημειωθεί κάποια πρόοδος όσον αφορά τις πολιτικές αντιμετώπισης των ανισορροπιών, απαιτούνται όμως συνεχείς προσπάθειες, η δε υλοποίηση του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (στο εξής: ΣΑΑ) παραμένει η κυριότερη προτεραιότητα πολιτικής, καθώς περιλαμβάνει ολοκληρωμένες μεταρρυθμίσεις και σημαντικές επενδύσεις. Προκειμένου να τεθεί το υψηλό δημόσιο χρέος σε σταθερή καθοδική πορεία, σε ένα πλαίσιο αυξανόμενου κόστους εξυπηρέτησης του χρέους και αυξανόμενων δαπανών που συνδέονται με τη δημογραφική γήρανση, απαιτείται μια πολύπλευρη προσέγγιση που θα βασίζεται σε συνετές δημοσιονομικές πολιτικές με επαρκή πρωτογενή πλεονάσματα, επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις που ενισχύουν την ανάπτυξη, μεγαλύτερη φορολογική συμμόρφωση, καθώς και αποδοτική αξιοποίηση των εθνικών και ευρωπαϊκών πόρων. Η Ιταλία αντιμετωπίζει προκλήσεις οι οποίες, παράλληλα με τη συνεχή σθεναρή εφαρμογή του ΣΑΑ, θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν με πρόσθετες προσπάθειες πολιτικής, ιδίως στους τομείς της φορολογίας, του δημοσιονομικού πλαισίου και των συνταξιοδοτικών συστημάτων, καθώς και στους τομείς της δημογραφίας, της αγοράς εργασίας και της ενέργειας.

(13) Με βάση στοιχεία επικυρωμένα από την Eurostat[13], το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης της Ιταλίας μειώθηκε από 9,0 % του ΑΕΠ το 2021 σε 8,0 % το 2022, ενώ το χρέος της γενικής κυβέρνησης μειώθηκε από 149,9 % του ΑΕΠ στα τέλη του 2021 σε 144,4 % στα τέλη του 2022. Στις 24 Μαΐου 2023, η Επιτροπή δημοσίευσε έκθεση βάσει του άρθρου 126 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ[14], στην οποία εξετάστηκε η δημοσιονομική κατάσταση της Ιταλίας, δεδομένου ότι το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης το 2022 υπερέβαινε την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη, ενώ το χρέος της γενικής κυβέρνησης υπερέβαινε την τιμή αναφοράς του 60 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη και δεν τηρούσε την τιμή αναφοράς για τη μείωση του χρέους. Η έκθεση κατέληγε στο συμπέρασμα ότι τα κριτήρια του ελλείμματος και του χρέους δεν πληρούνταν. Σύμφωνα με την ανακοίνωση της 8ης Μαρτίου 2023[15], η Επιτροπή δεν πρότεινε την κίνηση νέων διαδικασιών υπερβολικού ελλείμματος την άνοιξη του 2023, δήλωσε όμως ότι θα προτείνει στο Συμβούλιο να κινήσει διαδικασίες υπερβολικού ελλείμματος στη βάση του ελλείμματος την άνοιξη του 2024, βάσει των απολογιστικών στοιχείων του 2023. Η Ιταλία θα πρέπει να λάβει υπόψη το γεγονός αυτό κατά την εκτέλεση του προϋπολογισμού της για το 2023 και κατά την κατάρτιση του σχεδίου δημοσιονομικού προγράμματος για το 2024.

(14) Το ισοζύγιο γενικής κυβέρνησης επηρεάστηκε από τη νέα στατιστική επεξεργασία ορισμένων φορολογικών πιστώσεων για την ανακαίνιση κατοικιών, οι οποίες καταχωρίζονται πλέον ως μεταβιβάσεις κεφαλαίου και συσσωρεύονται κατά κύριο λόγο την περίοδο 2021-2022[16]. Το ισοζύγιο γενικής κυβέρνησης επηρεάστηκε επίσης από τα μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής που θεσπίστηκαν για τον μετριασμό των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων της αύξησης των τιμών της ενέργειας. Παραδείγματα μέτρων που μειώνουν τα έσοδα το 2022 είναι τα μέτρα ελέγχου των τελών του γενικού συστήματος στους τομείς της ηλεκτρικής ενέργειας και του αερίου, η μείωση του συντελεστή ΦΠΑ για το αέριο, η μείωση των ειδικών φόρων κατανάλωσης στις τιμές των καυσίμων και η μείωση των εισφορών κοινωνικής

13 Eurostat - Δείκτες ευρώ, 47/2023, 21.4.2023

14 COM(2023) 631 final της 24.5.2023.

15 COM(2023) 141 final της 8.3.2023.

16 Η νέα στατιστική επεξεργασία συνεπαγόταν ανοδική αναθεώρηση του ελλείμματος κατά 1,8 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ το 2021. Το 2022 οι φορολογικές πιστώσεις λόγω της νέας στατιστικής επεξεργασίας εκτιμάται ότι είχαν ως αποτέλεσμα επιβαρυντικές για το έλλειμμα επιπτώσεις ύψους 2,6 εκατοστιαίων μονάδων του ΑΕΠ.

ασφάλισης για εργαζόμενους κάτω από ένα συγκεκριμένο όριο εισοδήματος. Από την άλλη πλευρά, παραδείγματα μέτρων που αυξάνουν τις δαπάνες είναι οι επιδοτήσεις σε εταιρείες ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου, η επέκταση της κοινωνικής επιδότησης για τους λογαριασμούς ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου νοικοκυριών χαμηλού εισοδήματος, τα εξαρτώμενα από το εισόδημα επιδόματα σε εργαζόμενους, συνταξιούχους και ανέργους, και η αύξηση των συντάξεων γήρατος κατά 2 % τον Οκτώβριο του 2022 πριν από τη νόμιμη τιμαριθμική αναπροσαρμογή λόγω πληθωρισμού που θα οφειλόταν κανονικά το 2023. Το κόστος των μέτρων αυτών αντισταθμίστηκε εν μέρει από νέους φόρους επί των απροσδόκητων κερδών των παραγωγών και προμηθευτών ενέργειας και από τα έσοδα που προέρχονται, αφενός, από τον μηχανισμό αντιστάθμισης για την τιμή της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από ανανεώσιμες πηγές, καθώς και, αφετέρου, από την εφαρμογή μηχανισμού αποζημίωσης στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας, ο οποίος θεωρείται ότι εφαρμόζει τον κανονισμό του Συμβουλίου σχετικά με παρέμβαση έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών ενέργειας που εκδόθηκε στις 6 Οκτωβρίου 2022. Η Επιτροπή εκτιμά το καθαρό δημοσιονομικό κόστος αυτών των μέτρων σε 2,5 % του ΑΕΠ το 2022. Το ισοζύγιο γενικής κυβέρνησης επηρεάστηκε επίσης από το δημοσιονομικό κόστος της προσωρινής προστασίας των εκτοπισθέντων ατόμων από την Ουκρανία, το οποίο εκτιμάται σε 0,1 % του ΑΕΠ το 2022. Ταυτόχρονα, το εκτιμώμενο κόστος των προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης λόγω COVID-19 μειώθηκε στο 1,1 % του ΑΕΠ το 2022, από 3,4 % το 2021, καθώς η κυβέρνηση κατάργησε σταδιακά την πλειονότητα των μέτρων που ελήφθησαν για την αντιμετώπιση της κρίσης COVID-19.

(15) Στις 18 Ιουνίου 2021, το Συμβούλιο συνέστησε στην Ιταλία[17] να χρησιμοποιήσει το 2022 τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας για τη χρηματοδότηση πρόσθετων επενδύσεων για τη στήριξη της ανάκαμψης, ασκώντας παράλληλα συνετή δημοσιονομική πολιτική. Επιπλέον, η Ιταλία θα πρέπει να διατηρήσει τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις. Το Συμβούλιο συνέστησε επίσης στην Ιταλία να περιορίσει την αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών.

(16) Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός[18] το 2022 ήταν υποστηρικτικός, στο -3,2 % του ΑΕΠ. Ακολουθώντας τη σύσταση του Συμβουλίου, η Ιταλία συνέχισε να στηρίζει την ανάκαμψη με επενδύσεις χρηματοδοτούμενες από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Οι δαπάνες που χρηματοδοτήθηκαν από επιχορηγήσεις του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και από άλλα ταμεία της ΕΕ ανήλθαν στο 0,9 % του ΑΕΠ το 2022 (0,4 % του ΑΕΠ το 2021). Οι εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις είχαν ουδέτερη συμβολή στον δημοσιονομικό προσανατολισμό[19]. Επομένως, η Ιταλία διατήρησε τις

---

17 Σύσταση του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 2021, για τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας 2021 της Ιταλίας (ΕΕ C 304 της 29.7.2021, σ. 53).

18 Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός μετράται με βάση τη μεταβολή των πρωτογενών δαπανών (εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων), εξαιρουμένων των προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης που συνδέονται με την κρίση της COVID-19, αλλά συμπεριλαμβανομένων των δαπανών που χρηματοδοτούνται από μη επιστρεπτέα στήριξη (επιχορηγήσεις) του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και από άλλα ταμεία της ΕΕ, σε σχέση με τη μεσοπρόθεσμη δυνητική ανάπτυξη. Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. πλαίσιο 1 στους δημοσιονομικούς στατιστικούς πίνακες.

19 Άλλες εθνικά χρηματοδοτούμενες κεφαλαιουχικές δαπάνες προβλέπεται να έχουν επεκτατική συμβολή ύψους 0,3 εκατοστιαίων μονάδων του ΑΕΠ. Αυτό εξηγείται από την αύξηση των δαπανών που σχετίζονται με τις φορολογικές πιστώσεις για εργασίες ανακαίνισης κτιρίων, οι οποίες καταχωρίζονται πλέον ως μεταβιβάσεις κεφαλαίου.

εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις, σύμφωνα με τη σύσταση του Συμβουλίου. Ταυτόχρονα, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των νέων μέτρων στο σκέλος των εσόδων) είχε επεκτατική συμβολή ύψους 2,4 εκατοστιαίων μονάδων στον δημοσιονομικό προσανατολισμό. Αυτή η σημαντική επεκτατική συμβολή περιλάμβανε τον πρόσθετο αντίκτυπο μέτρων δημοσιονομικής πολιτικής προς μετριασμό των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων της αύξησης των τιμών της ενέργειας (πρόσθετο καθαρό δημοσιονομικό κόστος ύψους 2,2 % του ΑΕΠ), καθώς και το κόστος παροχής προσωρινής προστασίας σε εκτοπισθέντα άτομα από την Ουκρανία (0,1 % του ΑΕΠ). Επομένως, η Ιταλία διατήρησε επαρκώς υπό έλεγχο την αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών.

(17) Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι δημοσιονομικές προβολές στο πρόγραμμα σταθερότητας είναι ρεαλιστικό για το 2023 και το 2024. Η κυβέρνηση προβλέπει αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 1,0 % το 2023 και κατά 1,5 % το 2024. Συγκριτικά, στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής προβλέπεται ελαφρώς υψηλότερη αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 1,2 % το 2023 και σχετικά χαμηλότερη κατά 1,1 % το 2024, κυρίως λόγω μικρότερης συμβολής των επενδύσεων, για τις οποίες η κυβέρνηση προβλέπει αύξηση κατά 3,4 % σε ετήσια βάση, ενώ η Επιτροπή προβλέπει αύξηση κατά 1,8 %.

(18) Στο πρόγραμμα σταθερότητας 2023, η κυβέρνηση αναμένει ότι ο δείκτης του ελλείμματος της γενικής κυβέρνησης θα μειωθεί στο 4,5 % του ΑΕΠ το 2023. Η μείωση το 2023 αντικατοπτρίζει κυρίως τη μείωση των μεταβιβάσεων κεφαλαίου που σχετίζονται με τις φορολογικές πιστώσεις προς στήριξη ιδιωτικών επενδύσεων στην απόδοση των κατοικιών, τη μείωση του εισοδήματος εξαρτημένης εργασίας λόγω της αναδρομικής ανανέωσης των δημόσιων συμβάσεων για την περίοδο 2019-2021, για τις οποίες σημαντικό μέρος των καθυστερούμενων οφειλών καταγράφηκε το 2022, τη μείωση των επιδοτήσεων της παραγωγής σε συνδυασμό με τη μείωση φορολογικών πιστώσεων για εταιρείες ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου και τη μείωση των δαπανών για τόκους, κυρίως λόγω χαμηλότερων αποδόσεων των κρατικών ομολόγων τιμαριθμοποιημένων με βάση τον πληθωρισμό. Σύμφωνα με το πρόγραμμα, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να υποχωρήσει από 144,4 % στο τέλος του 2022 σε 142,1 % στο τέλος του 2023. Στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής το δημόσιο έλλειμμα υπολογίζεται στο 4,5 % του ΑΕΠ για το 2023. Αυτό συνάδει με το πλεόνασμα που προβλέπεται στο πρόγραμμα σταθερότητας. Στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής εκτιμάται ότι ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ θα είναι χαμηλότερος και ότι θα ανέλθει σε 140,4 % στο τέλος του 2023. Η διαφορά οφείλεται σε υψηλότερη αύξηση του ονομαστικού ΑΕΠ στις προβλέψεις της Επιτροπής.

(19) Το ισοζύγιο της κυβέρνησης το 2023 αναμένεται να εξακολουθήσει να επηρεάζεται από τα μέτρα που θεσπίστηκαν για τον μετριασμό των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων της αύξησης των τιμών της ενέργειας. Πρόκειται για μέτρα που παρατάθηκαν από το 2022 (συγκεκριμένα: επιδοτήσεις σε εταιρείες ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου, μέτρα ελέγχου των τελών του γενικού συστήματος στον τομέα του αερίου, μείωση του συντελεστή ΦΠΑ για το αέριο και μείωση των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης για εργαζόμενους κάτω από ένα συγκεκριμένο όριο εισοδήματος) και νέα μέτρα, όπως το επίδομα θέρμανσης για όλα τα νοικοκυριά για την περίοδο Οκτωβρίου-Δεκεμβρίου 2023. Το κόστος των μέτρων αυτών εξακολουθεί να αντισταθμίζεται εν μέρει από φόρους επί των απροσδόκητων κερδών των παραγωγών και προμηθευτών ενέργειας. Λαμβανομένων υπόψη των εσόδων αυτών,

το καθαρό δημοσιονομικό κόστος των μέτρων στήριξης εκτιμάται στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής ότι θα ανέλθει στο 1,0 % του ΑΕΠ το 2023[20]. Τα περισσότερα μέτρα το 2023 στοχεύουν στα πλέον ευάλωτα νοικοκυριά ή επιχειρήσεις, αν και τα περισσότερα μέτρα στήριξης στον τομέα της ενέργειας δεν διατηρούν πλήρως το μήνυμα των τιμών για μείωση της ζήτησης ενέργειας και αύξηση της ενεργειακής απόδοσης. Ως εκ τούτου, το ύψος των στοχευμένων μέτρων στήριξης, το οποίο πρέπει να ληφθεί υπόψη στην αξιολόγηση της συμμόρφωσης με τη σύσταση για το 2023, εκτιμάται στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής σε 0,7 % του ΑΕΠ το 2023 (έναντι 1,2 % του ΑΕΠ το 2022). Τέλος, το ισοζύγιο της κυβέρνησης το 2023 αναμένεται να βελτιωθεί κατά 1,1 % του ΑΕΠ με τη σταδιακή πλήρη κατάργηση των προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης λόγω COVID-19.

(20) Στις 12 Ιουλίου 2022, το Συμβούλιο συνέστησε[21] στην Ιταλία να λάβει μέτρα προκειμένου το 2023 να ακολουθήσει συνετή δημοσιονομική πολιτική, περιορίζοντας συγκεκριμένα την αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών κάτω από τη μεσοπρόθεσμη αύξηση του δυνητικού προϊόντος[22], λαμβάνοντας υπόψη τη συνεχιζόμενη προσωρινή και στοχευμένη στήριξη των πλέον ευάλωτων στις απότομες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας νοικοκυριών και επιχειρήσεων και των ατόμων που εγκαταλείπουν την Ουκρανία. Ταυτόχρονα, η Ιταλία θα πρέπει να βρίσκεται σε ετοιμότητα για να προσαρμόζει τις τρέχουσες δαπάνες στην εξελισσόμενη κατάσταση. Το Συμβούλιο συνέστησε επίσης στην Ιταλία να επεκτείνει τις δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια, λαμβάνοντας υπόψη την πρωτοβουλία REPowerEU, μεταξύ άλλων κάνοντας χρήση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλων ταμείων της Ένωσης.

(21) Το 2023 σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός θα είναι συσταλτικός (+2,6 % του ΑΕΠ), σε περιβάλλον υψηλού πληθωρισμού. Προηγήθηκε επεκτατικός δημοσιονομικός προσανατολισμός το 2022 (-3,2 % του ΑΕΠ). Η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων) το 2023 προβλέπεται να έχει συσταλτική συμβολή ύψους 0,9 % του ΑΕΠ στον δημοσιονομικό προσανατολισμό. Επομένως, η προβλεπόμενη αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου. Η προβλεπόμενη συσταλτική συμβολή των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών οφείλεται, κατ' ουσίαν, στο μειωμένο κόστος (κατά 1,5 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ) των (στοχευμένων και μη στοχευμένων) μέτρων στήριξης των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων για την αντιμετώπιση των απότομων αυξήσεων των τιμών της ενέργειας. Οι κυριότεροι παράγοντες αύξησης των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των νέων μέτρων στο σκέλος των εσόδων) είναι η αύξηση των συνταξιοδοτικών δαπανών λόγω της τιμαριθμικής αναπροσαρμογής προς τον πληθωρισμό του προηγούμενου έτους και οι περαιτέρω περικοπές στο μη μισθολογικό κόστος εργασίας για τα άτομα με χαμηλά

---

20 Το ποσοστό αυτό αντιπροσωπεύει το επίπεδο του ετήσιου δημοσιονομικού κόστους των εν λόγω μέτρων, συμπεριλαμβανομένων των τρεχόντων εσόδων και δαπανών, καθώς και —κατά περίπτωση— των μέτρων στο σκέλος των κεφαλαιουχικών δαπανών.

21 Σύσταση του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2022, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2022 της Ιταλίας και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας 2022 της Ιταλίας (ΕΕ C 334 της 1.0.2022, σ. 96).

22 Με βάση τις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής, η μεσοπρόθεσμη (10ετής μέση) αύξηση του δυνητικού προϊόντος της Ιταλίας εκτιμάται σε 6,4 % σε ονομαστικούς όρους.

και μεσαία εισοδήματα που εγκρίθηκαν πρόσφατα. Οι δαπάνες που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα ταμεία της ΕΕ προβλέπεται να ανέλθουν στο 1,4 % του ΑΕΠ το 2023, ενώ οι εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις προβλέπεται ότι θα έχουν επεκτατική συμβολή στον δημοσιονομικό προσανατολισμό, ύψους 0,1 εκατοστιαίων μονάδων[23]. Επομένως, η Ιταλία σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει πρόσθετες επενδύσεις μέσω του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλων ταμείων της ΕΕ, ενώ προβλέπεται να διατηρήσει και τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις. Σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια, χρηματοδοτούμενες εν μέρει από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα ταμεία της ΕΕ, όπως επενδύσεις στο σιδηροδρομικό δίκτυο, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, το υδρογόνο, τα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας και τη βιώσιμη κινητικότητα, την προστασία της γης και των υδάτινων πόρων, καθώς και επενδύσεις που σχετίζονται με τις υποδομές υπολογιστικού νέφους για τη δημόσια διοίκηση. Υπό το πρίσμα των καταστροφικών πλημμυρών που έπληξαν την Ιταλία τον Μάιο του 2023, το κόστος των μέτρων άμεσης στήριξης έκτακτης ανάγκης εξαιτίας των εν λόγω πλημμυρών θα ληφθεί υπόψη στις μεταγενέστερες αξιολογήσεις της συμμόρφωσης και τα μέτρα θα θεωρηθούν κατ' αρχήν ως έκτακτα και προσωρινά μέτρα[24].

(22) Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας, το έλλειμμα γενικής κυβέρνησης αναμένεται να μειωθεί σε 3,7 % του ΑΕΠ το 2024. Η μείωση το 2024 αντικατοπτρίζει κυρίως τη μείωση των δαπανών για ενδιάμεση κατανάλωση και για φορολογικές πιστώσεις σε εταιρείες ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου. Το πρόγραμμα προβλέπει ότι ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ θα μειωθεί σε 141,4 % στο τέλος του 2024. Με βάση τα μέτρα πολιτικής που ήταν γνωστά κατά την καταληκτική ημερομηνία των προβλέψεων, οι εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής προβλέπουν δημόσιο έλλειμμα ίσο με 3,7 % του ΑΕΠ το 2024. Αυτό συνάδει με το έλλειμμα που προβλέπεται στο πρόγραμμα, αν και οι προβλέψεις της Επιτροπής δεν περιλαμβάνουν προγραμματισμένα επιβαρυντικά για το έλλειμμα μέτρα ύψους 0,2 % του ΑΕΠ, για τα οποία δεν είναι ακόμη γνωστά λεπτομερή στοιχεία. Στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής εκτιμάται ότι ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ θα είναι χαμηλότερος και ότι θα ανέλθει σε 140,3 % στο τέλος του 2024. Η διαφορά οφείλεται σε υψηλότερη αύξηση του ονομαστικού ΑΕΠ στις προβλέψεις της Επιτροπής.

(23) Το πρόγραμμα σταθερότητας προβλέπει τη σταδιακή κατάργηση όλων των μέτρων στήριξης στον τομέα της ενέργειας το 2024. Η Επιτροπή στηρίζεται και αυτή στην υπόθεση της πλήρους κατάργησης των μέτρων στήριξης στον τομέα της ενέργειας το 2024. Αυτή η υπόθεση εξαρτάται από την παραδοχή ότι δεν θα υπάρξουν νέες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας.

(24) Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου ζητεί ετήσια βελτίωση του διαρθρωτικού δημοσιονομικού ισοζυγίου κατά 0,5 % του ΑΕΠ ως ενδεικτικό ποσοστό

---

[23] Άλλες εθνικά χρηματοδοτούμενες κεφαλαιουχικές δαπάνες προβλέπεται να έχουν συσταλτική συμβολή ύψους 2,3 εκατοστιαίων μονάδων του ΑΕΠ. Αυτό εξηγείται από την αναμενόμενη μείωση των δαπανών για φορολογικές πιστώσεις για εργασίες ανακαίνισης κτιρίων.

[24] Για τον ορισμό του έκτακτου μέτρου, βλ. την έκθεση του 2015 για τα δημόσια οικονομικά.

για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου[25]. Λαμβανομένων υπόψη των παραμέτρων δημοσιονομικής βιωσιμότητας[26] και της ανάγκης μείωσης του ελλείμματος κάτω της τιμής αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ, ενδείκνυται η βελτίωση του διαρθρωτικού ισοζυγίου κατά τουλάχιστον 0,7 % του ΑΕΠ για το 2024. Για να διασφαλιστεί η βελτίωση αυτή, η αύξηση των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών δαπανών το 2024 δεν θα πρέπει να υπερβεί το 1,3 %, σύμφωνα με την υπόδειξη της παρούσας σύστασης. Ταυτόχρονα, τα εναπομένοντα μέτρα στήριξης στον τομέα της ενέργειας (που επί του παρόντος εκτιμώνται από την Επιτροπή σε 1,0 % του ΑΕΠ το 2023) θα πρέπει να καταργηθούν σταδιακά, ανάλογα με τις εξελίξεις στην αγορά ενέργειας και ξεκινώντας από τα λιγότερο στοχευμένα μέτρα, ενώ οι πόροι που θα εξοικονομηθούν θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν για τη μείωση του δημόσιου ελλείμματος. Με βάση τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, αυτό θα οδηγούσε σε αύξηση των καθαρών πρωτογενών δαπανών χαμηλότερη από τη συνιστώμενη για το 2024.

(25) Με την παραδοχή αμετάβλητων πολιτικών, οι εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής προβλέπουν αύξηση των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών δαπανών στο 0,8 % το 2024, ποσοστό χαμηλότερο από τον συνιστώμενο ρυθμό αύξησης. Υπό το πρίσμα των καταστροφικών πλημμυρών που έπληξαν την Ιταλία τον Μάιο του 2023, το κόστος των μέτρων άμεσης στήριξης έκτακτης ανάγκης εξαιτίας των εν λόγω πλημμυρών θα ληφθεί υπόψη στις μεταγενέστερες αξιολογήσεις της συμμόρφωσης και τα μέτρα θα θεωρηθούν κατ' αρχήν ως έκτακτα και προσωρινά μέτρα.

(26) Σύμφωνα με το πρόγραμμα, οι δημόσιες επενδύσεις αναμένεται να αυξηθούν από 3,3 % του ΑΕΠ το 2023 σε 3,8 % του ΑΕΠ το 2024. Η αύξηση των επενδύσεων αντικατοπτρίζει την αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων επενδύσεων και των επενδύσεων που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ, μεταξύ άλλων μέσω του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Το πρόγραμμα αναφέρεται σε μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, οι οποίες αναμένεται να συμβάλουν στη δημοσιονομική βιωσιμότητα και στη βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. Σε αυτές περιλαμβάνεται η μεταρρύθμιση του κώδικα δημόσιων συμβάσεων, ο οποίος αποτελεί επίσης μέρος του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και του φορολογικού συστήματος που καλύπτεται από τον εξουσιοδοτικό νόμο του Μαρτίου 2023.

(27) Το πρόγραμμα σταθερότητας περιγράφει μια μεσοπρόθεσμη δημοσιονομική πορεία έως το 2026. Σύμφωνα με το πρόγραμμα, το έλλειμμα γενικής κυβέρνησης αναμένεται να μειωθεί σε 3,0 % του ΑΕΠ το 2025 και σε 2,5 % έως το 2026. Ως εκ τούτου, το έλλειμμα γενικής κυβέρνησης προβλέπεται να μην υπερβαίνει το 3 % του ΑΕΠ από το 2025. Σύμφωνα με το πρόγραμμα, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να υποχωρήσει από 141,4 % στο τέλος του 2024 σε 140,4 % έως το τέλος του 2026.

---

[25] Πρβλ. άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, το οποίο απαιτεί επίσης προσαρμογή άνω του 0,5 % του ΑΕΠ για τα κράτη μέλη με δημόσιο χρέος που υπερβαίνει το 60 % του ΑΕΠ ή πιο σημαντικούς κινδύνους για τη βιωσιμότητα του χρέους.

[26] Η Επιτροπή εκτίμησε ότι η Ιταλία θα χρειαστεί μέση ετήσια αύξηση του διαρθρωτικού πρωτογενούς ισοζυγίου ως ποσοστό του ΑΕΠ ύψους 0,85 εκατοστιαίων μονάδων για να επιτύχει εύλογη μείωση του χρέους ή να διατηρήσει το δημόσιο χρέος σε συνετά επίπεδα μεσοπρόθεσμα. Η εκτίμηση αυτή βασίστηκε στις φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 της Επιτροπής. Το σημείο εκκίνησης για την εκτίμηση αυτή ήταν το προβλεπόμενο δημόσιο έλλειμμα και χρέος για το 2024, το οποίο βασιζόταν στην παραδοχή της απόσυρσης των μέτρων στήριξης στον τομέα της ενέργειας το 2024.

(28) Το μη μισθολογικό κόστος εργασίας της Ιταλίας παρέμεινε υψηλό σε όλα τα επίπεδα εισοδήματος σε σύγκριση με άλλα κράτη μέλη της ΕΕ, παρά τη μείωση των φόρων εισοδήματος φυσικών προσώπων που εφαρμόστηκε το 2022. Επιπλέον, η επέκταση του καθεστώτος ενιαίου συντελεστή στους αυτοαπασχολούμενους εγείρει ανησυχίες σχετικά με τον δίκαιο και αποδοτικό χαρακτήρα του φορολογικού συστήματος. Η θέσπιση ενός νέου καθεστώτος ενιαίου συντελεστή για τις μισθολογικές αυξήσεις το 2023 κατέστησε επίσης το φορολογικό σύστημα πιο πολύπλοκο. Τον Μάρτιο του 2023, η κυβέρνηση ενέκρινε νέο εξουσιοδοτικό νόμο για τη γενική μεταρρύθμιση του φορολογικού συστήματος. Αυτή αναμένεται να αντιμετωπίσει ορισμένες μακροχρόνιες αδυναμίες, για παράδειγμα, με τη μείωση των φόρων επί της εργασίας, καθώς και τον εξορθολογισμό και τη βελτίωση των φορολογικών δαπανών και των φόρων επί των εταιριών. Κατά την εφαρμογή αυτής της μεταρρύθμισης, είναι ζωτικής σημασίας να διατηρηθεί η προοδευτικότητα του φορολογικού συστήματος, να μειωθεί η πολυπλοκότητα, να αυξηθούν τα κίνητρα για εργασία, να ενισχυθεί η φορολογική συμμόρφωση και να διασφαλιστεί η δημοσιονομική ουδετερότητα. Στο πλαίσιο αυτό, υπάρχουν περιθώρια αύξησης των εσόδων από άλλες πηγές λιγότερο επιζήμιες για την ανάπτυξη, όπως η ιδιοκτησία, ο ΦΠΑ και η χορήγηση αδειών χρήσης κρατικών παράκτιων πόρων, με στόχο να μειωθεί η φορολογική επιβάρυνση της εργασίας κατά τρόπο δημοσιονομικά ουδέτερο. Υπάρχει επίσης περιθώριο βελτίωσης του σχεδιασμού των περιβαλλοντικών φόρων, οι οποίοι, παρά τα σχετικά υψηλά έσοδα, δεν προωθούν επαρκώς τη μετάβαση σε καθαρότερες τεχνολογίες, μεταξύ άλλων λόγω της εκτεταμένης χρήσης επιβλαβών για το περιβάλλον επιδοτήσεων. Επιπλέον, είναι σημαντικό να αντιμετωπιστεί μια μακροχρόνια πρόκληση που δεν περιλαμβάνεται στον εξουσιοδοτικό νόμο, δηλαδή οι ως επί το πλείστον παρωχημένες αντικειμενικές αξίες, οι οποίες χρησιμεύουν ως βάση για τον υπολογισμό του φόρου ακίνητης περιουσίας.

(29) Σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 στοιχείο β) και το παράρτημα V κριτήριο 2.2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας περιλαμβάνει εκτεταμένο σύνολο αλληλοενισχυόμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που πρέπει να υλοποιηθούν έως το 2026. Η υλοποίηση του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Ιταλίας βρίσκεται σε εξέλιξη, αν και με αυξημένο κίνδυνο να υπάρξουν καθυστερήσεις. Η Ιταλία υπέβαλε 3 αιτήσεις πληρωμής, οι οποίες αντιστοιχούσαν σε 151 ορόσημα και στόχους του σχεδίου και είχαν ως αποτέλεσμα συνολική εκταμίευση ύψους 42 δισ. EUR (το ποσό αφορά τα δύο πρώτα αιτήματα πληρωμής, ενώ το τρίτο βρίσκεται υπό αξιολόγηση). Η ταχεία εφαρμογή του σχεδίου και η διαπραγμάτευση της τροποποίησής του είναι ουσιαστικής σημασίας λόγω του προσωρινού χαρακτήρα του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας που ισχύει έως το 2026. Είναι σημαντικό η Ιταλία να ενισχύσει τη διοικητική ικανότητα, ιδίως σε υποεθνικό επίπεδο, για την υλοποίηση των δεσμεύσεων του σχεδίου, ενώ ένα αποτελεσματικό και πλήρως λειτουργικό πλαίσιο διακυβέρνησης παραμένει καίριας σημασίας για την ομαλή και έγκαιρη εφαρμογή του σχεδίου. Εξακολουθεί να έχει ζωτική σημασία ο έγκαιρος εντοπισμός πιθανών καθυστερήσεων και προβλημάτων εφαρμογής, καθώς και η έγκαιρη ανάληψη δράσης για την αντιμετώπισή τους. Σύμφωνα με το άρθρο 14 παράγραφος 6 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, στις 31 Μαρτίου 2023 η Ιταλία εξέφρασε την πρόθεσή της να ζητήσει πρόσθετη δανειακή στήριξη στο πλαίσιο του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Οι διαπραγματεύσεις σχετικά με την προσθήκη και το κεφάλαιο για το REPowerEU βρίσκονται σε εξέλιξη, αν και η Ιταλία δεν έχει υποβάλει επίσημη πρόταση. Η ταχεία συμπερίληψη του νέου κεφαλαίου για το REPowerEU στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας θα επιτρέψει τη χρηματοδότηση πρόσθετων

μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων για τη στήριξη των στρατηγικών στόχων της Ιταλίας στον τομέα της ενέργειας και της πράσινης μετάβασης. Η συστηματική και ουσιαστική συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών, των κοινωνικών εταίρων και άλλων σχετικών ενδιαφερόμενων μερών παραμένει σημαντική για την επιτυχή εφαρμογή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, καθώς και άλλων οικονομικών πολιτικών και πολιτικών απασχόλησης που υπερβαίνουν το σχέδιο, και για να διασφαλιστεί η ευρεία οικειοποίηση του συνολικού θεματολογίου πολιτικής.

(30) Η Επιτροπή ενέκρινε την πλειονότητα των εγγράφων προγραμματισμού της πολιτικής συνοχής της Ιταλίας το 2022 και ορισμένα το 2023. Η ταχεία υλοποίηση των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής συμπληρωματικά προς το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και σε συνέργεια με αυτό, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου για το REPowerEU, είναι καίριας σημασίας για την επίτευξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, την αύξηση της οικονομικής και κοινωνικής ανθεκτικότητας, καθώς και την επίτευξη ισόρροπης εδαφικής ανάπτυξης στην Ιταλία.

(31) Πέραν των οικονομικών και κοινωνικών προκλήσεων που καλύπτονται στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, η Ιταλία αντιμετωπίζει ορισμένες πρόσθετες προκλήσεις που σχετίζονται με την ενεργειακή πολιτική και την πράσινη μετάβαση, ιδίως όσον αφορά τη υιοθέτηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τη μεταφορά αερίου, την ενεργειακή απόδοση, την παροχή και την απόκτηση πράσινων δεξιοτήτων και τη βιώσιμη κινητικότητα.

(32) Η δυναμικότητα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές αυξήθηκε με ιδιαίτερα αργούς ρυθμούς το προηγούμενο έτος, ενώ το μερίδιο των ορυκτών καυσίμων στο ενεργειακό μείγμα παραμένει σημαντικό. Για να επιταχυνθεί η υιοθέτηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, η Ιταλία ενέκρινε ορισμένες τροποποιήσεις του υφιστάμενου ρυθμιστικού πλαισίου που διέπει τη διαδικασία αδειοδότησης και χορήγησης εγκρίσεων για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για να εξασφαλιστεί, αφενός, η συνοχή μεταξύ του διοικητικού και του νομοθετικού πλαισίου τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο και, αφετέρου, η χρησιμότητά τους για τεχνολογίες αιχμής στον τομέα της ενέργειας. Για παράδειγμα, όλοι οι σχετικοί κανόνες θα μπορούσαν να ενοποιηθούν σε ένα και μόνο κείμενο (*Testo unico*)· ταυτόχρονα, είναι απαραίτητο να επικαιροποιηθούν οι κατευθυντήριες γραμμές που ακολουθούν οι υποεθνικές αρχές κατά την αξιολόγηση των έργων. Τέλος, απαιτούνται περαιτέρω επενδύσεις για την αναβάθμιση του εθνικού δικτύου και την κατασκευή διασυνδέσεων μεταξύ της ηπειρωτικής χώρας, της Σικελίας και της Σαρδηνίας, ώστε να καταστεί εφικτή η αναμενόμενη υψηλότερη δυναμικότητα παραγωγής και να απορροφηθεί η σχετική αύξηση της παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.

(33) Εξακολουθούν να υπάρχουν σημεία συμφόρησης στο δίκτυο αερίου. Η Ιταλία διαπραγματεύεται επί του παρόντος επενδύσεις με εταίρους στη Βόρεια Αφρική, με στόχο την αύξηση της δυναμικότητας εισαγωγής των υφιστάμενων αγωγών και γραμμών διασύνδεσης αερίου. Αυτό θα συμβάλει στη διαφοροποίηση των εισαγωγών και, ως εκ τούτου, στην ενίσχυση της ασφάλειας του εφοδιασμού. Ωστόσο, απαιτούνται περαιτέρω επενδύσεις για την εξάλειψη των σημείων συμφόρησης στο υφιστάμενο εγχώριο δίκτυο, το οποίο δεν διαθέτει τη δυναμικότητα μεταφοράς ώστε να διανέμει νέα εισαγωγή αερίου από το νότιο προς το βόρειο τμήμα της χώρας. Οι επενδύσεις σε υποδομές ορυκτών καυσίμων πρέπει να περιορίζονται στις απολύτως αναγκαίες και να σχεδιάζονται κατά τρόπο ώστε να είναι ανθεκτικές στις μελλοντικές εξελίξεις και να αποφεύγεται ο εγκλωβισμός σε τεχνολογίες που δεν συνάδουν με τους κλιματικούς στόχους ή αυξάνουν το κόστος της ενεργειακής μετάβασης.

(34) Η κατανάλωση φυσικού αερίου στην Ιταλία μειώθηκε κατά 19 % την περίοδο από τον Αύγουστο 2022 έως τον Μάρτιο 2023, σε σύγκριση με τη μέση κατανάλωση αερίου την ίδια περίοδο κατά τα τελευταία 5 έτη, υπερβαίνοντας τον στόχο μείωσης του 15 %. Η Ιταλία θα μπορούσε να συνεχίσει τις προσπάθειές της για προσωρινή μείωση της ζήτησης αερίου έως τις 31 Μαρτίου 2024[27]. Τα μέτρα για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων πρέπει να είναι στοχευμένα. Το κτιριακό απόθεμα της Ιταλίας έχει σημαντικές προοπτικές ενεργειακής απόδοσης, ιδίως όσον αφορά το μεγάλο μερίδιο παλαιών και ενεργοβόρων κτιρίων. Τα υφιστάμενα μέτρα που περιέχονται στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας θα μπορούσαν να συμπληρωθούν με μέτρα, όπως στοχευμένα καθεστώτα παροχής κινήτρων για την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων με τις χειρότερες επιδόσεις, συμπεριλαμβανομένων των εμπορικών κτιρίων και της δημόσιας στέγασης. Παράλληλα, θα πρέπει να διασφαλιστεί ότι καλύπτονται τα ευάλωτα νοικοκυριά και αποφεύγονται οι αρνητικές επιπτώσεις. Τα μέτρα αυτά θα ωφελήσουν ιδίως τις μικρές, μεσαίες και πολύ μικρές επιχειρήσεις που συχνά δεν διαθέτουν την τεχνική και οικονομική ικανότητα να βελτιώσουν την ενεργειακή τους απόδοση. Τα ίδια μέτρα αναμένεται ότι θα συμβάλουν επίσης στη μείωση της ενεργειακής φτώχειας, η οποία θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί περαιτέρω με άλλα μέτρα, για παράδειγμα μέσω υπηρεσιών μίας στάσης που παρέχουν εξατομικευμένες υπηρεσίες εξοικονόμησης ενέργειας. Στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης θα μπορούσε επίσης να συμβάλει η αύξηση της εποπτείας της αγοράς όσον αφορά τον οικολογικό σχεδιασμό και την ενεργειακή επισήμανση.

(35) Οι ελλείψεις στις υποδομές και οι επιβλαβείς για το περιβάλλον επιδοτήσεις, συμπεριλαμβανομένων των οδικών μεταφορών, παραμένουν σημαντικές και αποθαρρύνουν τη μετάβαση σε πιο βιώσιμες λύσεις στον τομέα των μεταφορών. Για παράδειγμα, ο μέσος αριθμός σημείων φόρτισης εξακολουθεί να είναι μικρότερος από τον μέσο όρο της ΕΕ. Στις επιβλαβείς για το περιβάλλον επιδοτήσεις συγκαταλέγονται η κατ' αποκοπή φορολόγηση των εταιρικών αυτοκινήτων που διατίθενται για ιδιωτική χρήση και η επιστροφή του ειδικού φόρου κατανάλωσης ντίζελ που χρησιμοποιείται στις εμπορευματικές μεταφορές. Η συνέχιση των προσπαθειών για την εγκατάσταση σταθμών φόρτισης και την κατάργηση των προαναφερόμενων επιδοτήσεων είναι καθοριστικής σημασίας για την εδραίωση της αγοράς οχημάτων μηδενικών εκπομπών.

(36) Οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων σε τομείς και επαγγέλματα καίριας σημασίας για την πράσινη μετάβαση, στους οποίους συμπεριλαμβάνονται η μεταποίηση, η ανάπτυξη και η συντήρηση τεχνολογιών μηδενικών καθαρών εκπομπών, δημιουργούν εμπόδια στη μετάβαση σε μια οικονομία μηδενικών καθαρών εκπομπών. Τα υψηλής ποιότητας συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης που ανταποκρίνονται στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της αγοράς εργασίας και τα στοχευμένα μέτρα αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης είναι καίριας σημασίας για τη μείωση των ελλείψεων δεξιοτήτων και την προώθηση της ένταξης και της ανακατανομής του εργατικού δυναμικού. Προκειμένου να αποδεσμευτεί η αναξιοποίητη προσφορά εργατικού δυναμικού, τα μέτρα αυτά πρέπει να είναι προσβάσιμα, ιδίως για τα άτομα και στους τομείς και τις περιφέρειες που επηρεάζονται περισσότερο από την πράσινη μετάβαση. Στην Ιταλία, παρατηρούνται ελλείψεις στα επαγγέλματα τόσο υψηλής όσο και χαμηλής ειδίκευσης που είναι καίριας σημασίας για την πράσινη μετάβαση. Ταυτόχρονα, οι εργαζόμενοι που είναι

[27] Κανονισμός (ΕΕ) 2022/1369 του Συμβουλίου και κανονισμός (ΕΕ) 2023/706 του Συμβουλίου.

πιθανότερο να επηρεαστούν από την πράσινη μετάβαση συχνά δεν έχουν πρόσβαση σε εκπαιδευτική στήριξη. Η έλλειψη πράσινων δεξιοτήτων στον δημόσιο τομέα, ιδίως σε τοπικό επίπεδο, αποτελεί επίσης τροχοπέδη για τις πράσινες επενδύσεις. Η Ιταλία αντιμετωπίζει τεράστιες περιφερειακές ανισότητες που κινδυνεύουν να επιδεινωθούν, αν οι τοπικές αγορές εργασίας δεν κατορθώσουν να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες της πράσινης μετάβασης. Επιπλέον, η ενίσχυση των πράσινων δεξιοτήτων, μεταξύ άλλων για τη βιώσιμη διαχείριση του εδάφους, αναμένεται να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην καταπολέμηση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και, ειδικότερα, των επιδεινούμενων πλημμυρών και των συνεχών ξηρασιών.

(37) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης της Επιτροπής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σταθερότητας 2023 και η γνώμη του[28] αποτυπώνεται στη σύσταση 1 κατωτέρω.

(38) Δεδομένης της στενής διασύνδεσης των οικονομιών των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ και της συλλογικής συνεισφοράς τους στη λειτουργία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, το Συμβούλιο συνέστησε στα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ να λάβουν μέτρα, μεταξύ άλλων μέσω των οικείων σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, ώστε i) να διατηρήσουν τη βιωσιμότητα του χρέους και να μη στηρίξουν ευρέως τη συνολική ζήτηση το 2023, να στοχεύσουν καλύτερα τα δημοσιονομικά μέτρα που λαμβάνονται για τον μετριασμό των επιπτώσεων των υψηλών τιμών της ενέργειας και να εξετάσουν κατάλληλους τρόπους για τη σταδιακή παύση της στήριξης καθώς θα μειώνονται οι πιέσεις στις τιμές της ενέργειας· ii) να διατηρήσουν υψηλό επίπεδο δημόσιων επενδύσεων και να προωθήσουν τις ιδιωτικές επενδύσεις για τη στήριξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης· iii) να στηρίξουν τις μισθολογικές εξελίξεις που μετριάζουν την απώλεια της αγοραστικής δύναμης, περιορίζοντας παράλληλα τις δευτερογενείς επιδράσεις στον πληθωρισμό, να βελτιώσουν περαιτέρω τις ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας και να αντιμετωπίσουν τις ελλείψεις δεξιοτήτων· iv) να βελτιώσουν το επιχειρηματικό περιβάλλον και να διασφαλίσουν ότι η ενεργειακή στήριξη των επιχειρήσεων είναι οικονομικά αποδοτική και προσωρινή, ότι απευθύνεται σε βιώσιμες επιχειρήσεις και ότι διατηρεί τα κίνητρα για την πράσινη μετάβαση· και v) να διαφυλάξουν τη μακροοικονομική σταθερότητα και να παρακολουθούν τους κινδύνους, συνεχίζοντας παράλληλα τις εργασίες για την ολοκλήρωση της Τραπεζικής Ένωσης. Για την Ιταλία, οι συστάσεις 1, 2 και 3 συμβάλλουν στην υλοποίηση της πρώτης, της δεύτερης, της τρίτης και της τέταρτης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ.

(39) Υπό το πρίσμα της εμπεριστατωμένης επισκόπησης της Επιτροπής και της εν λόγω αξιολόγησης, το Συμβούλιο εξέτασε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2023 και το πρόγραμμα σταθερότητας 2023. Οι συστάσεις του βάσει του άρθρου 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 αποτυπώνονται κατωτέρω στη σύσταση 1. Οι πολιτικές που αναφέρονται στη σύσταση 1 συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των ευπαθειών που συνδέονται με το υψηλό δημόσιο χρέος και τη χαμηλή αύξηση της παραγωγικότητας. Η σύσταση 2 συμβάλλει στην υλοποίηση της σύστασης 1. Οι πολιτικές που αναφέρονται στη σύσταση 1 συμβάλλουν τόσο στην αντιμετώπιση των ανισορροπιών όσο και στην υλοποίηση των συστάσεων για τη ζώνη του ευρώ, σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 38.

[28] Βάσει του άρθρου 5 παράγραφος 2 και του άρθρου 9 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου.

ΣΥΝΙΣΤΑ στην Ιταλία να λάβει μέτρα το 2023 και το 2024 προκειμένου:

1. Να καταργήσει σταδιακά τα ισχύοντα μέτρα στήριξης στον τομέα της ενέργειας έως το τέλος του 2023, αξιοποιώντας τα κονδύλια που θα εξοικονομήσει για τη μείωση του δημόσιου ελλείμματος. Εάν νέες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας καταστήσουν αναγκαία τη θέσπιση μέτρων στήριξης, να διασφαλίσει ότι τα μέτρα αυτά στοχεύουν στην προστασία των ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων, είναι δημοσιονομικώς ανεκτά και διατηρούν τα κίνητρα για εξοικονόμηση ενέργειας.

   Να ακολουθήσει συνετή δημοσιονομική πολιτική, περιορίζοντας συγκεκριμένα την ονομαστική αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων καθαρών πρωτογενών δαπανών το 2024 σε 1,3 % κατά μέγιστο.

   Να διατηρήσει τις εθνικά χρηματοδοτούμενες δημόσιες επενδύσεις και να διασφαλίσει την αποτελεσματική απορρόφηση των επιχορηγήσεων του ΜΑΑ και άλλων κονδυλίων της ΕΕ, ιδίως για την προώθηση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης.

   Για την περίοδο μετά το 2024, να συνεχίσει να εφαρμόζει μεσοπρόθεσμη δημοσιονομική στρατηγική σταδιακής και βιώσιμης εξυγίανσης, σε συνδυασμό με επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις για την επίτευξη βελτιωμένης παραγωγικότητας και υψηλότερης βιώσιμης ανάπτυξης, ώστε να επιτύχει συνετή μεσοπρόθεσμη δημοσιονομική θέση.

   Να μειώσει περαιτέρω τους φόρους επί της εργασίας και να αυξήσει την αποδοτικότητα του φορολογικού συστήματος, με την έγκριση και τη δέουσα εφαρμογή του εξουσιοδοτικού νόμου περί φορολογικής μεταρρύθμισης και, παράλληλα, να διατηρήσει την προοδευτικότητα του φορολογικού συστήματος και να ενισχύσει τον δίκαιο χαρακτήρα του, ιδίως με τον εξορθολογισμό και τη μείωση των φορολογικών δαπανών, όπως επίσης και του ΦΠΑ, καθώς και των επιδοτήσεων που είναι επιβλαβείς για το περιβάλλον, και τη μείωση της πολυπλοκότητας του φορολογικού κώδικα. Να εναρμονίσει τις αντικειμενικές αξίες με τις τρέχουσες αγοραίες αξίες.

2. Να διασφαλίσει αποτελεσματική διακυβέρνηση και να ενισχύσει τη διοικητική ικανότητα, ιδίως σε υποεθνικό επίπεδο, ώστε να καταστεί εφικτή η συνεχής ταχεία και σταθερή εφαρμογή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Να οριστικοποιήσει ταχέως το κεφάλαιο για το REPowerEU με σκοπό την ταχεία έναρξη υλοποίησής του. Να προχωρήσει στην ταχεία υλοποίηση των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής, απολύτως συμπληρωματικά προς το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και σε στενή συνέργεια με αυτό.

3. Να μειώσει την εξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα. Να εξορθολογίσει τις διαδικασίες αδειοδότησης ώστε να επιταχυνθεί η παραγωγή πρόσθετης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και να αναπτυχθούν οι διασυνδέσεις ηλεκτρικής ενέργειας για την απορρόφησή της. Να αυξήσει τη δυναμικότητα εσωτερικής μεταφοράς αερίου, με σκοπό τη διαφοροποίηση των εισαγωγών ενέργειας και την ενίσχυση της ασφάλειας του εφοδιασμού. Να αυξήσει την ενεργειακή απόδοση στον οικιστικό και τον εταιρικό τομέα, μεταξύ άλλων μέσω καλύτερα στοχευμένων καθεστώτων παροχής κινήτρων, που θα απευθύνονται ιδίως στα πλέον ευάλωτα νοικοκυριά και στα κτίρια με τις χειρότερες επιδόσεις. Να προωθήσει τη βιώσιμη κινητικότητα, μεταξύ άλλων με την κατάργηση των επιβλαβών για το περιβάλλον επιδοτήσεων και την επιτάχυνση του ρυθμού εγκατάστασης σταθμών φόρτισης. Να εντείνει τις

προσπάθειες πολιτικής που αποσκοπούν στην παροχή και την απόκτηση των δεξιοτήτων οι οποίες απαιτούνται για την πράσινη μετάβαση.

Βρυξέλλες,

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος